

• Социалната дейност на манастирите – една възраждаща се традиция *
стр. 3

• Благовестие в забравения дом – катехизация на деца сираци
стр. 3

• Юбилеят на архиепископ Серафим Соболев – 50 години от блажената му кончина
стр. 5

• Годините до тридесетгодишната възраст на Исус Христос – опровержение на необосновани хипотези
стр. 6

• Свещеническото служение – установяване на иерархията в Църквата
стр. 7

• За някои поместни практики в избора на християнски имена
стр. 7

Манастирските вечни имоти

Вълненията за имотите на Рилския манастир засенчват въпроса, кои са най-ценните имоти на един манастир, а също и на един православен народ.

Разбира се, не можем да сме равнодушни за съдбата на ценни гори и земи – дали ще принадлежат отново на св. обител, или държавата ще сложи ръка на тях. Едва ли има българин, който не би настоявал и Рилският манастир и всички други манастири на територията на страната ни да си върнат изцяло и реално своите имоти.

Ада далеч от парламентарните дебати стои един друг имот, много по-скъп, много по-важен. Той е почти разорен. И тук не става дума нито за държавни интереси, нито за корупция, нито за далавери, нито за групировки... Този духовен имот, който иначе нито крадци го крадат и подкопават, нито лоджии го разрушават (вж. Мат. 6:20)

Много са българските манастири дисс. (Някога са били още повече.) Едни в по-добро, други в по-лошо материално състояние, но като цяло условия за живот по Бога в тях има, а повечето са празни. За някои от тях се грижат свещеници със семействата си или ги стопанисват местните жители, доколкото могат. Населението ги посещава от време на време да запали свещ – като на черква. Може да ползва и стопанските сгради за свои нужди под аренда или безвъзмездно. Манастирите ни също са любимо място за неделни пикники.

Но монаси няма. А манастирът е построен именно да бъде обител на монаси. Естественото развитие на един манастир започва с духовния подвиг на

бягството от мирската съета, от лука и съблазните, от шума и похотта на света. Материалната база, на която се изграждат манастирите и у нас, и по света, обикновено били пещери и хралупи в девствения лес или в пустинята.

Началният им капитал била молитвата на святи и духовни хора, които десетилетия водили борба с демоните и собствената си немощ, за да победят страстите и да придобият завинаги Христа.

След това започвали да идват първите печалби, по думите на Спасителя: „Вървете след Мене и аз ще ви направя ловци на човеци“ (Мат. 4:19). Такива са тези печалби – човешки души, избрали пътя към Царството небесно. Такива били и множеството монаси, които се събирали като духовни чеда около опитни духовни наставници.

Поради разцвете на монашеското призвание, а

не по други причини и необходимости, се появила нуждата да се строят манастирски сгради и големи общи храмове. Набезите на враговете на християнството пък наложили те да се оградят и укрепят.

А когато манастирското братство се разраствало, създавали се и манастирски стопанства, за да могат братята заедно в молитва да изкарват прехраната си от труда на ръцете си, независими от комерсиалния дух на света.

Когато се появявали първите материални излишки от този благословен труд, те били употребявани за гостоприемство, в помощ на бедните или за подкрепяне на разни благочестиви начинания. Както казваме дисс – за социална дейност.

Чак тогава и светът откликвал и започвал за свое спасение да присяга от своите блага в манастирите.

На стр. 4

† Траянополски епископ ИПАРИОН

Вретенне Господне

„Бега отпускаш Твоя рав, Владико, според думата Си, смиром; защото очите ми видяха Твоето спасение, що си приготвил пред лицето на всички народи, – светлина за просвета на езичниците, и слава на Твоя народ Израиля.“

Сретенне – посрещане на Господа, с празник в чест на посрещането на Богомладенеца Исус Христос в 40-ия ден от рождението Му в Йерусалимския храм от праведния старец Симеон. Съгласно старозаветния закон всяко първородно от мъжки пол на 40-ия ден се донасяло в храма, за да бъде представено пред Господа Бога като благодарност за появата му и молитвено да се изпроси благоприятно да бъде укрепено в растежа му.

По реда светата Дева Мария с праведния Йосиф от Назарет, на 40-ия ден от рождението на Господа Исуса Го довели, за да бъде представен пред Бога и да принесат своята жертва – две гургулци.

Духом просветен, праведният старец Симеон дошъл в храма, за да посрещне Богомладенеца и да Му се поклони, при което възрадвайки благодарил на Бога, че го удостоил да доживее времето на идване Избавителя на народите от греха.

Кой е този праведен старец Симеон? – Свещеното Предание ни отвежда в далечно време, повече от 200 години преди Рождество Христово – във времето на египетския цар Птоломея II Фи-

ладель (285-246 г. пр. Р. Хр.). Той пожелал да обогати голямата Александрийска библиотека с Библията, която до тогава е била писана само на староеврейски-сирохалдейски език. За целта той поискал от Йерусалимския първосвещеник Елеазер да му прати преводачи, които да преведат Библията от еврейски на старогръцки език. Той изпратил по священото число 7-77 преводачи, добри познавачи на гръцкия език, затова и този превод се нарича превод на 70-те. Между тях бил и праведният Симеон. На него се паднало да превежда книгата на прор. Исаия. Като стигнал до пророческото предсказание: „ето, Девицата ще зачене и ще роди Сина, и ще Му нарекат името Емануил“ (Ис. 7:14), което значи „с нас е Бог“, се усъмнил и поискал да заличи тази фраза, но Ангел Господен му задържал ръката и му внушил, че това ще се сбъдне. Тогава той разбрал, че това ще стане по волята на Бога за спасение на човечеството от греха; повярвал и молитвено пожелал Господ Бог да го удостои да доживее времето, когато ще се роди Богомладенецът Исус Христос – „Утехата Израилева“.

На стр. 6

БЛАГОВЕСТИЕ

Иоан 15:17-19

Това ви заповядвам: да любите един другия. Ако светът ви мрази, знайте, че Мене преди вас е намразил. Да бяхте от света, светът ще се да любви своето; а понеже не сте от света, но аз ви избрах от света, затова светът ви мрази.

БЪЛГАРИЯ

Насрочена дата за избор на Старозагорски митрополит

С решение на Светия Синод от 8. XII. 1999 г., прот. №36, е утвърден каталогът на достоизбираемите кандидати за овдовелия Старозагорски митрополитски престол. Каталогът бе изпратен на Епархийския съвет в Стара Загора, съгласно чл. 45 от Устава на Българската православна църква, за насрочване на дата за избор.

Епархийският съвет в Стара Загора, на заседанието си от 19 януари, прот. № 1, постанови изборът за митрополит на овдовелия митрополитски престол да се проведе на 20 февруари 2000 г.

Пълният каталог на кандидатите е следният:

1. Бивш Нюйоркски митрополит Геласий
2. Проватски епископ Антоний
3. Драговитийски епископ Йован
4. Трайнополски епископ Иларион
5. Смоленски епископ Нестор
6. Агатонийски епископ Наум
7. Велички епископ Галактион
8. Знеполски епископ Авенир
9. Агатополюски епископ Никон
10. Адрианополюски епископ Евлогий
11. Макариополски епископ Гавриил
12. Мелишки епископ Геннадий
13. Левкийски епископ Павел
14. Деволски епископ Теодосий
15. Браишки епископ Амвросий

Академичен празник в Богословския факултет

На 30 януари, деня на св. Три светители Василий Велики, Григорий Богослов и Йован Златоуст, в Богословския факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ се състоя академично тържество.

По благословението на Св. Синод в параклиса на факултета бе отслужена св. Божествена литургия от Негово Преосвещенство Адрианополюски епископ Евлогий, ректор на Пловдивската духовна семинария „Св. Кирил и Методий“

в съслужение с академичното духовенство.

На същата богослужба присъстваха и взеха молитвено участие Високопреосвещенният Видински митрополит Дометиян, деканът проф. Димитър Киров, професори, асистентската колегия, множество студенти.

В словото си Преосвещеният епископ Евлогий изтъкна високоотговорната мисия на Богословския факултет да подготвя образовани кадри на

БПЦ, готови за предизвикателствата на новото време.

След св. Литургия в Аулата на факултета академично слово на тема „Причини за появляващите се църковни раздори и пътищата за тяхното преодоляване според св. Василий Велики“ произнесе гл. асист. д-р Любомир Тенекеджиев. Той очерта картината на църковните проблеми от времето на св. Василий Велики.

Ивайло ШАЛАФОВ

Мормоните настъпват в Шумен

През 1995 г. в главния мормонски храм в Солт-Лейк Сити, щата Юта, САЩ, най-тържественно беше извършена религиозна церемония, с която Адолф Шicklgruber, по-известен като Хитлер, беше кръстен в мормонската вяра, а по-късно беше и венчан за своята любовница Ева Браун. С това нацисткия фюрер беше причислен към пантеона на мормонските светци. Не знам как би реагирал самият Хитлер, ако беше жив, но тези церемонии предизвикаха основателна буря сред американските евреи и цялото американско общество. На практика мормонската секта доказа, че се откъсва от личността и дейността на един от най-масовите убийци в историята. Да оставим настрана факта, че мормоните практикуват тайно многоженство, че използват многобожие, че експлоатират последователите си и т. н.

Днес България зависи изцяло и без остатък от во-

лгата на международните валутни институции, които до голяма степен се управляват от еврейския капитал. На международни форуми постоянно и с право се изтъква уникалният принос на България, на нейния цар, политик и църковници за спасяването на евреите у нас по време на Втората световна война. В същото време шуменският кмет Веселин Златев на 27 януари 2000 г. връчи благодарствено писмо на мормонските миссионери в града, защото с пари от Америка раздават супа на група бедняци. Не знае ли Златев за фашистките убеждения на мормонската върхушка? И ако не знае, защо не се допита до специалисти, каквито не липсват в Шумен (в местния Университет има катедра Богословие)? Преди години шуменската община взе официално решение да не дава свои помещения на сектанти за провеждане на агитация, независимо дали са регистрирани или не. Но едно от шуменските

читалища тихомълком предоставя на американците мормони читалища си уж за да дават безплатни уроци по английски, а всъщност да вербуват наивници за сектата си. Някои шуменски цигани вече се похваляха, че станали мормони. Каква е гаранцията, че в храната на пенсионерите мормоните не поставят психотропни вещества, за да ги заребяват?

На 2 февруари беше съобщено, че с решение на Министерството на образованието и науката и с подкрепата на фондация (едната на Алиса Софийска) в столицните забавачници се въвежда изучаване на религия по половин час седмично. Предметът ще се преподава от лица, завършили православно богословие. СДС заслужава похвала за тази стъпка. Но какво прави шуменският кмет, за когото населението масово гласува с надеждата, че ще промени трагичното състояние на града? Той заплашва, че ще

ОТ СВЕТА

Богословска конференция

От 7 до 9 февруари в Москва се проведе богословска конференция „Православното богословие на прага на третото хилядолетие“, организирана от Руската православна църква. Целта на форума е да се направи оценка на състоянието и перспективите в съвременното православно бо-

гословие, а също така анализ на актуални богословски проблеми, възникващи във вътрешния живот на Църквата.

Подобни богословски конференции на общоцърковно ниво са провеждани за последен път преди повече от десет години, във връзка с празненствата за 1000 години от покръства-

нето на Русия. За едно десятилетие в живота на Църквата и обществото в Русия са станали много промени, които изискват сериозно богословско осмисляне. Резултатите и препоръките от конференцията ще бъдат представени на предстоящия Архиепископски събор на Руската православна църква.

Хуманитарна акция на Московската патриаршия

От 12 до 16 януари, с благословението на Московския и на цяла Русия патриарх Алексий II, Отделът за взаимодействие с въоръжените сили и здравните заведения към Московската патриаршия провежда хуманитарна акция в Източната групировка на федералните войски, участващи в бойните действия на територията на Чеченската република.

Военнослужещите са получили хранителни продукти и духовна литература, събрани от дарители. Транспортният е станало чрез военната авиация. По време на полета йеромонах Софроний е направил осветяване на

самолета, с който са превозвани помощите. Тогава двама от членовете на екипажа помолели да присметат тайнство Кръщение и веднага били кръстени от йеромонаха на 9 хиляди метра височина.

По време на посещението в щаба на Източната групировка председателят на отдела Красногорският епископ Сава се е срещнал с командния състав и е провел разговори с офицерите. Те благодарили на Московската патриаршия за оказаната помощ и споделили, че военносслужещите, които сега са на бойната линия, се нуждаят не толкова от хранителни продукти, колкото от топли дрехи и

средства за лична хигиена, а също така от духовна литература, кръстчетата и икони.

Отделът за взаимодействие с въоръжените сили и здравните заведения, след съгласуване с ръководството на военното министерство и по благословението на патриарх Алексий II, планира в бъдеще да проведе подобни хуманитарни акции за личния състав на другите групировки на федералните войски, воюващи в Чечения. В тази връзка отделът се е обърнал към дарители и спонсорите към военните хранилища с молба да подготвят пакети с топли дрехи за войниците.

СПИН-голямо предизвикателство пред православната мисия в Африка

Православната църква в Африка предприема енергични мерки срещу разпространението на СПИН и полага грижи за децата сираци, чиито родители са починали от тази болест. На конференция на православните мисии от целия африкански континент, проведена се в град Камбала, Уганда, бе отбелязано, че доскоро

СПИН е бил тема табу в православните мисии. Сега вече се счита, че за болестта трябва да се говори открито. В Африка тя не е ограничена в рисковите социални групи. Затова Православната църква счита, че профилактиката и просветата не трябва да се провеждат само чрез препоръчването на механични предпазни средства, а най-

вече чрез възпитаването на хората в истински християнски дух в областта на сексуалния живот. По статистика на Световната здравна организация 2/3 от заразените в света хора са в Африка, а половината от тях са жени. Децата сираци, чиито родители са починали от СПИН, са над 8 милиона.

По данни от Интернет

Шумен, като се настоява в него да се пропагандират секти и екстремизми. Защо не се подкрепя православият и се нарушава Конституцията, която изрично го нарича „традиционно вероизповедание на българския народ“?

Църквата е преживяла гоненията на римляните,

турците и болшевиките, ще преживее и алергията към нея на един временен кмет. Ние очакваме той да озъзне отговорността си пред Бога и историята, за да не покрие името си с лозор като други свои предшественици.

Архимандрит д-р Павел СТЕФАНОВ

ЮБИЛЕЙ

Отец Петър Стамболджиев на 85 г.

На 26 февруари 2000 г. о. Петър Стамболджиев навършва 85-годишна възраст и 60 години свещенско служение, 36 от които в Българската православна църква „Св. Троица“ в Медисон, Илинойс.

По инициатива на църковното настоятелство и на семейство Дороти и Глен Бек тържествено се организира в Адам Марк хотел в Сент Луис. Покачени са всички свещеници и миряни на Българската православна епархия в САЩ, Канада и Австралия, на която о. Петър е протосингел 6 години вече. Подготвя се паметна книга, ще се създаде и свещенски дарителски фонд.

О. Петър е мил съпруг на най-вярната му помощница в живота попадита Блага, обичан татко на син Теодор и дъщеря Димитринка, възлюбен дядо на 5 внуци и няколко правнучета, духовен отец на стотици родни чедра.

Юбилеят е носител на всички възможни свещенчески отличия. Той е староробен свещеноиконом с орден „Св. Иван Рилски“, „Св. Кирил и Методий“, „Св. Климент Охридски“. Редом с енорийската работа е бил още епархийски съветник, администратор на епархията и понастоящем протосингел.

По повод годишнините Негово Светейшество Българският патриарх Максим поздравил с отеческо писмо о. Петър за достойното носене на всички възлагани му досега църковни послушания в България и Америка и от името на Св. Синод и от свое име му изказа сърдечни благопожелания.

Клирът и миряните на Българската православна епархия в САЩ, Канада и Австралия също честитат паметните годишнини на отец Петър с молитвата „На моята летла!“

От Епархийската канцелария
Ню Йорк

Кметът на Шумен Веселин Златев връчва благодарствено писмо на представители на мормоните

БАРА, ЦЪРКВА, ОБЩЕСТВО

Благовестие в забравения дом

В един малък град, който се казва Угърчин, в един Дом за сираци, който се казва „Здравец“, живеят около 60 деца, изоставени от родителите си. Те нямат играчки, книжки, четки за зъби, нямат почти никакви лични вещи.

Ежедневието им е белязано от бедността, самотата и скуката. В града на тях не се гледа с добро око, те са „домските“ деца – необразовани, невъзпитани, зле облечени, безперспективни...

Всяка сутрин сираците от „Здравец“ ходят в градското училище заедно с другите деца от Угърчин. Те се различават от своите връстници, защото са по-дребни и по-слаби и изглеждат наплашени и неуверени. След края на учебните занятия децата се прибират вкъщи при родителите си, а сираците се връщат в общия си бетонен дом на върха на хълма, почти извън града, където за тях се грижат възпитатели – по един на 20 деца. А след изтичане на работното време – в „Здравец“ остават само дежурният възпитател и 60 пилотими.

Децата сираци са лишени от много неща, но това, което най-силно им липсва, са приятели – хора, готови да споделят с тях любовта, радостта, знанията и уменията си, без това да е част от трудовете им задължения.

Преди повече от две години православната фондация „Покров Богородичен“ започва програма в помощ на децата от Дома за сираци в Угърчин. Първоначалният замисъл е да се подобрат битовите условия в сиропиталището, но се разбира, че децата се нуждаят особено от обичване с хора извън дома.

Постепенно около идеята да се помага на сираците в „Здравец“ се събира група младежи, които стават приятели на децата.

Присъствието на младежите (по време на общи летни лагери и съботно-неделните посещения) променя атмосферата в дома. Те показват на децата друг начин на общуване – с любов, внимание, грижа, но и със строгост. Сега вече децата имат приятели, на които да се доверяват, на които да пишат писма и да са сигурни, че ще им отговорят, хора, които ги канят в домовете си в различни краища на България и ги правят част от своите семейства. Това приятелство стига и по-далеч. Примерът на младежите постепенно поражда у децата желание да споделят техния начин на живот, да станат част от общността, към която тези млади хора принадлежат – Църквата.

Първата стъпка към това е да се кръстят всички деца, които желаят, а втората – те да започнат да участват реално в живота на Църквата чрез богослужението и Евхаристията.

Как да бъдат подготвени за св. Причастие деца, ко-

ито нямат ясно изградени представи за добро и зло, деца, които са поставени в условия едва да освеляват, как да им се обясни какво е грях, покаяние, прошка и Причастие?

Опитът от работата в дома в Угърчин е един вариант за постигане на това.

Всеки православен християнин знае, че подготовката за тайнствата Изповед и Причастие е много важна. Именно затова при подготовката на децата в края на януари тази година, освен две момичета, познаващи отдалва децата – Миряна и Мира, участват все още и двама млади монаси – Стилиян и Антим от Клисурския манастир, духовни чед на архимандрит Сионий, ректор на Софийската семинария.

Подготовката за изповед и причастие бе предвид-

ена за дните в края на седмицата, когато обикновено са посещенията в дома. Но това отиване там щеше да е по-различно, защото децата до този момент не бяха имали контакти с монаси.

Пристигането в „Здравец“ винаги е вълнуващо – децата излизат да посрещнат

атмосфера монасите разказват каква е щелта на това посещение, какво значи да си монах, защо ходят с мърно дрехи... Пределната искреност на монасите направи възможен непосредствен контакт с децата – няма нещо, което те искат да знаят, и младите духовници да не могат да им кажат. О Антим така обяснява какво е Причастие: награда за усиление и старанието ни, пролявени при покаянието и изповедта; и тази награда е наистина голяма, защото ще приемем в себе си Бога, Този, Който е направил целия свят, а сега ние можем да Го имаме в себе си.

На другия ден се съдинската подготовка за изповед. Децата са разделени на големи (12-20-годишни) и малки (7-10-годишни). Сутринта е посветена на разговори с малките деца. Те се

провеждат в стаята на монасите, а не в занималните. Така се избягва асоциацията с учебните занятия и се създава атмосфера на доверие. Децата са разделени на две групи – една е поверена на о. Стилиян, другата на о. Антим. Те трябва да обяснят на децата какво е грях и кои от постъпките си трябва да изповядат пред свещеника. След това монасите споделят, че малките деца не разбират напълно всичко, което им се обяснява за греха, но е важно те да участват в подобни разговори, да свикнат с този изказ и възможността подобни проблеми да бъдат разисквани.

Разговорите с големите деца са следобед. Те обаче са разделени на момчета и момичета. В групата на момчетата присъства и Миряна. В разговорите с момчетата участват само монасите, за да не се притесняват младежите. Младите духовници изясняват отговорността на всеки един човек за душната му чистота и спасение, говорят открито за

плътския грях, за значението на изповедта и причастие, за това, че и те също се причастяват, както и много други хора по света, и то вече 2000 години.

Изповедта на децата е насочена за късна следобед. В дома идва свещеник Румен Пеловски, който с благословението на Ловчанския митрополит Григорий обризва духовно Дома за сираци. Почти всички деца присъпват към тайнството на изповедта и о. Румен изповядва в продължение на близо четири часа.

През това време Миряна и Мира заедно с по-малките деца почиват в угърчинския храм „Св. Параскева“, за да го подготвят за неделната св. Литургия.

На другия ден всички заедно отиват на богослужение. По време на Литургията всички казват молитвата „Отче наш“. Едва ли скоро в храма в Угърчин е имало толкова много причастници. Монасите присъстват към тайнството Евхаристия заедно с децата и това съвсем осезателно им показва, че и те са част от една, света, съборна Църква. След това децата изпяват песента, която отдалва знаят – „Богородице Дево“.

Обикновено при посещенията си в Угърчин младежите организират в събота всъщност празнуване на рождението на децата, родени през техния месец. Този път тържеството бе премещено в неделя след Литургия, за да не се наруши покаяната атмосфера преди деня на причастяването.

Затова след връщането от храма бе организирано празнество с торта, свещи и песни. Децата бяха научили от монасите песнопението „На многая лета“ и го изпяха на всички рожденици.

За монасите, които за първи път се срещат със сираците от Угърчин, това е незабравимо преживяване, а може да е начало на ново служение. Именно в такава обстановка човек изразява на дело любовта си към ближния. Всеки, който е бил в Угърчин, е пленен от искреността и любовта на децата. Всеки, който поне веднъж им е чел приказка за лъска нощ, давал им е паста, да си мият зъбите, гонил ги е по коридора, за да си обуй чорпаните, и е страдал при вида на студентите им стайи и скъпани обувки, се връща пак, за да помогне с каквото може.

За Миряна и Мира, които много пъти са се връщали в Угърчин, това посещение също ще остане незабравимо. Заради атмосферата, която двамата монаси донасят в дома. Заради момента преди завинтаването за Угърчин, когато архимандрит Сионий ги изпраща на стълбите на Семинарията и благославя предстоящото пътуване и мисията, на която са се посветили.

гостите, питат за тези, които не са дошли, запознават се с новите.

Социалната дейност на манастирите в България

При преглед върху изследванията на манастирите след 1944 г. прави впечатление, че те са посветени на архитектурата, иконописта, просветителската и книжовна дейност и връзка им с националноосвободителното движение. Бегло се споменава социално-милосърдното дело на манастирството, което е единствената им връзка със света като израз на християнската любов към ближния. След периода на национализиране на църковните имоти и изземване на социалните правомощия, или по-скоро възможности, на Църквата от държавата тенденциозно се насажда идеята, че манастирите са паметници на културата, а Църквата има значение единствено като археологическа ценност.

Общоприета практика на Православната църква е да се организират прикрити за бедни, психично болни, сираци към манастирските общности. Връщайки се назад в миналото, можем да открием макар и оскъдни сведения за социално дело на манастирите в България. В историята на Бачковската света обител срещаме съвсем между другото факта, че основателите и братята Бакуриани, издигнали приюти и болници в околностите на манастира.

В статия, изследваща положението на Рилския манастир в периода на османско владичество, откриваме, че през 1852 г. братството на обителта решава да основе семинария, да направи печатница, да отвори болница.

Тези единични факти обаче не променят общата картина на социалната

дейност на Църквата преди 1944 г., както отбелязва проф. прот. Стефан Цанков: „... В първите десетилетия и почти чак до войната нашата църква в тази област работи при хоризонт и средства, немощно отливача се от ония преди освобождението: словесни увещания и единични, повече случайни подпомагания на нуждаещите се.“ Според него едва след войната се слага началото на църковна благотворителност в смисъл на организирана евангелско-социална дейност. Около 1930 г. се появяват и започват да се развиват детски летовища и юношески лагери към епархийските манастири. Основават се детски ясли, градини, детски игрища и млечни кухни, детски и ученически столове и трапезарии, занаятчийски училища.

Софийската епархия развива активна социална дейност по времето на епископ Стефан. В сътрудничество със „Социални грижи“ при външното министерство работели 3 манастира, които приемали и се грижели за бедни. Подгумерският и Селвазският манастири осигурявали „добра храна, чисто легло, изискана хигиена и подходящи грижи“ за бедни и от двата пола, „за да не създават тъжни картини по улиците и пред църковните врати на столицата“, уточнява авторът на биографичния очерк за епископ Стефан. Много манастири се включват и в организирането на детски колонии и лагери, в които се приемат деца на социално слаби родители за почивка, лечение и възстановяване.

Епископ Стефан активно се включва и при създаването на законопроект за обществено подпомагане.

Православното духовенство участва в дейността и на благотворителни организации като „Червения кръст“, „Съюз за закрила на децата“ и в кооперации.

В своята книга „Българската православна църква и държавата 1944–1953“ Даниела Калканджиева проследява в документи незаконното изземване на материалната база за милосърдната дейност на Църквата от държавата. След 1944 г. започва подготовянето на Закон за държавния монопол върху благотворителността. Последват поредица единични „подзаконови“, противоречащи на Търновската конституция актове, с които последователно се ограничават правомощията на Църквата в изпълнение на социалната и мисия в обществото. Със Закона за бюджета от 1946 г. са спрени средствата, които БЦП получаваше в помощ на социалното си дело. Заповед №61 от същата година уълномощава Министерството на социалните грижи да се занимава с назначаването и плащането на директорите и възпитателите в сиропиталищата и така фактически ги изземва от ведомството й. Църквата упорито отстоява и своята най-добре организирана дейност – благотворителната, изцяло поддържана със собствени църковни средства – детските летовища. Борбата завършва безрезултатно за Българската православна църква, както можем да съдим от писмото на Търновския митрополит Софроний, в което той се оплаква от урежданите в епархийските му манастири (Къпиновски, Плаковски и Клифаревски) летовища на пионерската организация „Септемвричче“, които са в разрез с манастирските ус-

тави и живот.

Новата конституция узаконява беззаконното – благотворителната дейност е иззета от Църквата и остава монопол на държавата.

Днес, когато тези събития са история, фактите говорят за трудностите, които е срещала Българската православна църква в осъществяването на социалната си мисия в обществото. Нейният несекващ стремеж да следва Христовия идеал е в основата на възвращащата се традиция в благотворителността. И днес отново манастирите са тези, които подемат инициативата. Безплатни детски лагери организира Пловдивска митрополия в Калоперския манастир „Въведение Богородично“, Неврокопска митрополия в манастира „Св. Георги“ в гр. Хаджиديمово, Великотърновска митрополия в Дряновския манастир „Св. архангел Михаил“ и Видинска митрополия в Клисурския манастир „Св. Кирил и Методий“. Програмата на лагерите включва участие в ежедневното богослужение и св. Литургия в неделя. В часовете по катехизис, съобразени с възрастта и възможностите на децата, се изясняват основните на православното християнско учение. Не само безплатният отход, който Църквата осигурява, е предимството на детските летовища в манастирите, а досегът на децата с православното учение и богослужение, което е важна стъпка не само в личното развитие на тези млади хора, но бележи възвръщането на православната традиция и дух в благотворителността.

Мария ИВАНОВА

Полина ГЕОРГИЕВА

Манастирските вечни имоти

От стр. 1

Царе, велможи и търговци дарявали земи, гори, добитък, пари, а по-бедните – каквото могат. „Отплатата“ срещу това били словата на спасението, примърът на християнския подвиг, благодатният духовен съвет. В манастирите мирските хора виждали по-ясно осяществено преобръщение на човека от роб на страстите и плътското естество в син на светлината, подарена ни чрез Спасителя на света Исусе Христос. Това имал предвид и преп. Теодор Студит, като казал, че светлина за монасите са Божните ангели, а светлина за миряните са монасите.

Къде е тази светлина днес? Тлее. По милост Божия, сигурно няма съвсем да угасне, но с това ли ще се задоволим?

Не е вярно, че монашеското призвание си е дело на самите монаси, на „специално настроените“. Защото то е свързано не само с личния избор, но и със семейното възпитание, и с образованието, и с отношението на обществото към монашеството.

Известни и банални са упреците срещу светите монаси, че от егоизъм се били отделили от света, бягайки от отговорности и задължения. Това са празни думи на хора, които нямат представа от духовния подвиг и тежкия кръст на тахното служение.

Вярно е обаче обратното – чрез това отношение обществото се самоизолира от манастирите и от монашеското, липсвайки се от големия благодат.

Кризата в монашеското призвание изобико не касас атеистите, другоящите или инославните. Това е криза сред явяващия православен български народ.

Поразителни са изкривяванията в православното съзнание на тази тема.

Благочестивият родител се превръща в лютни врагове, когато децата им вземат решение да останат безбрачни, вечнани за Христа чрез монашеството. Случа се, те ходят по църкви, палат свещи и съсълзи се молят на Бога чедата им да се откажат от подобни намерения! Иначе нямат нищо против чедото им да служи на Бога – като учен богослов, като женен свещеник, като църковен журналист и т. н. Но заговорили се за монашеско будо, домът се зачерня, майчини сълзи бликват като за умрял, бащиният поглед вече не е благ, но е изпълнен с гняв и ненавист, сякаш синът върши най-тежко престъпление. Нещо повече, любещите родители сърия са готови да простят и престъления, и грехове, но не и намерението за монашески обет. Явно, изпълняват се и днес думите на Спасителя: „врагове на човека са неговите домашни“ (Мат. 10.36).

Пробен камък за духовното израстване на един християнски народ е състоянието на монашеското призвание, не толкова на манастирските сгради и имоти.

Материалният градеж на манастира се заражда първо в сърцето, което е средище на духовния живот. Ако манастирските сгради са благолепни на вид и изпълнени по предназначение с монаси, значи пълно е било сърцето ни. Но ако са благолепни, поддържани и същевременно обезлюдени, то не сме ли заприличали на фарисеите, които Христос нарекл „варосани гробници“ (Мат. 23.27).

Вярно, щом няма монаси, манастирските сгради и стопанства могат да се използват и за друго – все пак грехота е да стоят така, а и Църквата, и тя ще спечели нещо. Може да се дадат под аренда, за хотелиски комплекси, за туристическа база, за селскостопанска продук-

ция... Горко ни, ако се упокояваме с това и различаваме само на тази полза!

Онези, които първоначално са построили манастирите, са изпълнили Христовите слова: „вие търсете царството Божие, и всичко това ще ви се придаде“ (Лука 12.31).

И какъв е резултатът днес? На тях им се е „придало“, ние сме унаследили придалото, после държавата ни го е взела, сетне пак сме си го върнали. А някъде в тези възмения връзвания сме изгубили Царството Божие. И вече не го търсим, търсим само онова, което някога се е придало на отците ни заради тяхната ревност по Бога.

Докато в Народноото събрание текат четенията и дебатите по връщането на манастирските гори и земи, ние първо в себе си трябва да решим съдбата на вечните манастирски имоти.

Ангел ВЕЛИЧКОВ

И рече старецът...

Св. Силуан Атонски

За любовта

Любовта не зависи от времето, но винаги има сила. Някои явяват, че Господ е страдал за хората от любов, но понеже не намират в себе си такава любов, смятат, че това е било някога много отдавна.

Но когато душата познае Божията любов чрез Светия Дух, тогава чувства ясно, че Господ ни е Отец, най-родният, най-близкият, най-добрият, и няма по-голямо щастие от това да обичаш Бога с целия си ум и сърце, от цялата си душа, както е заповядал Господ, а ближния – както себе си.

И когато тази любов е в душата, всичко я радва, а когато я няма, човекът не намира покой и се смущава, и обвинява другите, че уж са го обидили, не разбира, че сам той е виновен – изгубил е любовта към Бога и е оскъдил или възненавдил братя си.

От любовта към ближния идва благодат и от нея се съхранява. Но ако не обичаме ближния си, и Божията благодат не идва в душата.

Ако хората спазваха Христовите заповеди, на земята би било рай, и всички биха имали всичко необходимо в достатъчно количество с малко труд, а Божият Дух би живял в душите на хората, защото Сам Той търси човешката душа и иска да живее там, и ако не се вселява в нея, то е заради гордостта на ума ни.

Из „Светогорската съкровищница“

РЕЧНИК

За израза „варосана гробница“

Изразът „варосана гробница“ означава лицемерно лицемерно, нищожен, безсилен, прикриващо се с външни блясък (Н. С. Ашукин, М. Г. Ашукина. Крылатые слова. Издание четвертое, дополненное. М., Художественная литература, 1987, с. 89). Този израз води началото си от избличителната реч на Спасителя против книжниците и фарисеите (Мат. 23:2-39). В нея, изтъквайки техните многобройни нравствени недостатъци, Господ Исус Христос между другото казва: „Горко вам, книжници и фарисеи, лицемери, защото се оприличавате на варосани гробници, които отвън се виждат хубави, а вътре са пълни с мъртвешки кости и с всяка нечистота; тъй и вие отвън се показвате на човешките праведни, а извътре сте пълни с лицемерие и беззаконие“ (Мат. 23:27-28).

Сравняването на книжниците и фарисеите с варосани гробници (Мат. 23:27) е свързано с бита на древните евреи. Гробниците в тогавашното еврейско общество обикновено се намират извън градовете и селата и най-често представляват пещери (естествени или специално издълбани – в хълмове, баири или скали). Например в пещерата Махпела са погребани Сарра (Бит. 23:19), Авраам (Бит. 25:9), Исаак, Ревека, Лия (Бит. 49:31) и Иаков (Бит. 50:13). Възможно е обаче и погребване чрез заравяне в земята. Така е погребана примерно Девора, дойката на Ревека (Бит. 35:8).

В древността евреите ежегодно, на 15 число на месец адар (той обхваща част от днешните месеци февруари и март), боядисват с бяла боя гробниците на своите близки. Белосването се прави не толкова за красота, колкото поради следните две причини: 1. Гробниците да се виждат и да се отличава една от друга; 2. Гробниците да се откриват по-лесно и хората да ги забелязват, тъй като според Закона докосването до гроб прави нечист за седем дена дотреля се човек (Числ. 19:16). Някои евреи белосват гробниците и за красота, а повикога за целта ги украсяват и с паметници. Варосаните гробници отвън са красиви, а отвътре са пълни с мъртвешки кости и с нечистотии. Така и книжниците, и фарисеите отвън изглеждат праведници, а в действителност са лицемерни и беззаконни.

Изразът „варосана гробница“ се използва и в други езици, например в руски (вж. мн. ч. гробы поваленные).

Иво БРАТАНОВ

СПРАВКА

Брой на монасите в България, Румъния и Гърция

БЪЛГАРИЯ: около 200 монаси и монахини (по официални данни на БПЦ).

ГЪРЦИЯ: 4000 – монаси и монахини (по данни на Комисията за монашеските братства при Светия Синод на Еладската църква).

РУМЪНИЯ: 6628 монаси и монахини – 2482 монаси, 4146 монахини (по официални данни на РПЦ).

Между симфония и цезаропапизъм

На Запад, след падането на Римската империя, Църквата поела върху себе си обединяващата социална роля, която никой човек или институция не били в състояние да изпълнят. Папите дори официално давали знатите на кралската и императорската власт (скипър, корона и т. н.) на владетелите, чито държавни били в диоцеза на Западната Църква. На Изток Византийската империя просъществувала до 1453 г., а в Русия до 1917 г. Това означава, че Църквата е трябвало да изпълнява своите социални функции в политическите рамки на една християнска империя.

Този исторически контраст съпвада и с богословската поларизация: източните отци определят отношенията между човека и Бога като лично преживяване, а Евхаристията като кулминация в богообщени-

ето. Западното богословие обаче разбира човека като автономен в областта на светските дела, но в същото време той се контролира от авторитета на Църквата, която се схваща като изпълномощен представител на Бога на земята.

Византийската и източната форма на отношение между Църква и държава често се определя като цезаропапизъм, защото през по-голяма част от времето църковната йерархия е била заплашена от възможността императорската власт да ѝ се противопостави. Но това определе не е неправилно по две причини: първо, защото предполага, че императорът притежава призната власт да определя съдържанието на вярата, подобно на папата; второ, това подценява властта на Църквата (като преобразяваща и обожествяваща сила), която е действена и не се нуж-

дае от специални гаранции от страна на държавата.

Византийският идеал за взаимоотношения между Църква и държава е „симфонията“ между светските и църковните функции на едно християнско общество. Злоупотребите с императорската власт са често явление, но също така могат да бъдат приведени безброй примери за масова съпротива спрямо императорски декрети, вредни на вярата. Нито властите императори от VII в., опитващи се да наложат монофизитската срес, нито „слабите“ Палеолози (XIII-XV в.), опитали да наложат уния с Рим, не са успели да преодолеят съборната съпротива на православния клир и миряни.

Византийските възгледи за отношенията между Църква и държава все пак имат и своите слаби страни. Тези възгледи често водят до фактическото отъж-

давяване на църковните интереси с тези на империята. Когато Църквата и държавата се схващат като наднационални и по принцип универсални, с течение на времето тези възгледи постепенно се развиват в система, която дава сакрално утвърждаване на националните държави. Модерният църковен национализъм, който затруднява връзките между поместните православни църкви днес, води своето начало от средновековния съюз между империята и Църквата.

Едва след турското нашествие на Балканите светската власт е поета от йерархията на Православната църква в Близкия изток. Този власт ѝ е предоставена от мюсюлманските завоеватели, които предпочитат да отделят административно християните в своята империя и да ги управляват чрез техните соб-

ствени религиозни водачи. По този начин патриархат на Константинопол е поставен от султаните за глава на целокупното християнско население в Отоманската империя. Така патриархът се възприема от гърците като наследник на византийските императори, а от славяните и от румънците на Балканите като агент на омрачните турци. Константинополският патриарх упражнява тази власт до 1921 г., когато Кемал Ататюрк създава светската Турска република. По това време патриархът вече е

загубил по-голяма част от областите, влизали в неговата юрисдикция, поради възстановяването на автокефалните църкви на Гърция, Сърбия, България и Румъния.

Систематизирането на практическите механизми в областта на личната или социалната етика са чужди на Православието, което по-скоро се основава на свободната човешка съвест. Всеки християнин в своя живот се ръководи от повелите на Новия Завет и примера на светните.

ЦВ

Юбилеят на архиеп. Серафим

В благодатната 2000 година от Боговълшеението се навършват 50 години от блажената кончина на архиепископ Серафим (Соболев), прекарал последните три десетилетия от живота си в българската столица и предал Богу дух в София на 26 февруари (13 февруари ст. ст.) 1950 г.

Роден в руския град Рязан в 1881 г., завършил Духовната семинария в родния си град и Духовната академия в Санкт-Петербург, където приема монашеско постръжение, ръкоположен за епископ Лубенски в 1920 г., в тежките години на гражданска война владиката Серафим е принуден да напусне родината си и да се установи – както му е било предказано от прозорлив старец – в България. През 1921 г. той е назначен за управляващ руските православни общини в България, а в 1934 г. въведен в сан архиепископ.

Неоценими са заслугите на архиепископ Серафим както към Руската, така и към Българската православна църква, както към руските емигранти, така и към българския народ. Всички похвални слова, които обикновено се казват за юбилена видни покойници, в негова случай се изпълват с най-истинско съдържание: образцов архиепископ, изряден свещенослужител, възлюбен проповедник, безукорно благочестив, проникновен богослов, храмостроител и основател на манастири, църковен деец от международен мащаб – владиката Серафим е един истински стълб на Православие в първата половина на нашия отстъпнически век. Делата му носят благодатта на истински Божи угоди и безлепа на чудотворството.

Гробът му в криптата на Руската църква „Св. Николай Чудотворец“ в София е

цията на архиепископ Серафим е повдигнат невиджък повод. Една от причините той все още да не е разгледан по подобаващ начин е, че владиката принадлежи към йерархията на Руската Църква, а главната му светителска дейност е в България. Тук са свидетелствата и свидетелите на делата му, тук са мнозинството от духовните му чада, тук са въздигнатите от него храмове, тук са из-

в „чужда“ земя. Или пък и двете чакат някакъв повод, за да предприемат конкретни действия по канонизацията.

Ето, поводът дойде: юбилей. Старозаветното понятие „юбилей“ се отнася точно за петдесетгодишен период. А тъкмо тази година честваме четиридесетия (по 50 години) юбилей от Христа и първия от деня, в който душата на Богоугодника се възкачила при Господа. По-добър повод от това не може да се желае.

Заслугите на дядо Серафим към Българската и към Руската православна църква са такива, че тържествено богослужение, което би трябвало да бъде отслужено в негова памет, подобава да бъде на патриаршеско равнище.

Нека не забравяме, че в трудните за нашата Църква години на „схизмата“, владиката Серафим винаги е имал изрядно сътрудничество с нашите духовници и свещенослужители.

Участвал е в съслужения, особено много пъти е тогавашния митрополит Стефан Софийски (по-късно екзарх). Това негово поведение – при безупречната му репутация като безкомпромисен стоер на Православие – е имало важно значение за преодоляване изолацията на Църквата ни през тези трудни години и за вдигането на схизмата в 1945 г.

Впрочем това – формално „неканонично“ от една фарисейска гледна точка – поведение на архиепископ Серафим има важно методологическо значение и днес. Приоритетът, който той е давал на единството на Православната Църква, е важен аргумент срещу всички, които се опитват да я делят – независимо по какви признаци и поводи. Самото духовно наследство на почитания от всички владика също не може да бъде делено. То принадлежи на всички православни.

Много съществен е неговият принос в отстояване

чистотата на Православие в борбата му срещу лъжеучението на „софиолозите“ (Владимир Соловьев, о. Павел Флоренский и о. Сергей Булгаков). Неговият крайтъргълен труд „Новоучение о Софии Премудрости Божией“, издаден в София в 1935 г., е може би най-задълбоченото богословско съчинение, написано в България през XX век, и изиграва важна роля в осмислянето и разобличаването на въпросната ерес. Книгата наскоро беше преиздадена фототипно на оригиналния руски език и се ползва от богословите у нас. Все пак въпрос на чест е този труд да бъде издаден и на български.

Юбилейт на многозаслужилния архиепископ и повод да му се отдаде дължимата почит чрез едно тържествено и научно заседание, на което да бъдат изнесени доклади за неговия живот, за архипастирската му дейност, богословските му трудове, за приноса му към строителството на Руската и на Българската православна църква.

Въпросът за канонизацията едва ли може да бъде решен в оставашото до юбилейно време, но юбилейт е крайният срок този въпрос да бъде официално поставен. И не е ли вече време многобройните духовни чада, почитателите на дядо Серафим и особено свидетелите и облагодетелстваните от чудотворното му застъпничество да съберат, редактират и издадат сборник със свидетелства за чудесата, свързани с живота и посмъртното прославление на владиката. Традиционно за Православие е почитът за канонизация да тръгне спонтанно от народа, така че един такъв сборник ще бъде не само благодарствена прослава на достойния архиепископ, но и решаващ принос за неговото канонизиране от Църквата.

Много добре щеше да бъде тази работа вече да е свършена. За съжаление не е. Но нека все пак по повод на юбилея тя да бъде започната. Защото догодина през декември ще се навършат 120 години от раждането на архиепископ Серафим. Близко двугодишният срок, който разделя двете кръгли годишнини, е едновременно и прекалено кратък за лесно отпускане, и предостатъчен за извършване на цялата подготвителна работа. За да може преподобният Серафим да бъде причислен към достойния и многочислен лих на софийските светци – нещо, от което не той има нужда.

Богоугодникът е получил от Вселоподателя многократно повече от всичко, което смъртните могат да му дадат. Ние обаче имаме нужда от свидетелство, че не само в древните времена, а и в наши дни богоподражанието и спасението са възможни. Че дори в нашия отстъпнически век е имало и ще има истинска святост.

ГЛАСЪТ НА СВЕТИТЕ ОТЦИ

Св. Йоан ЛЕСТВИЧНИК

За монашеското призвание

Монах е оня, който, бидейки облечен във външно и гледно тяло, подражава на живота и състоянието на Безплътните. Монах е оня, който се придържа само о Божиите слова и заповеди, във всяко време, място, работа. Монахът е непрестанно насиле над естеството и неотслабващо пазене на чувствата. Монах е оня, който има очищено тяло, чисти уста и просветен ум. Монах е оня, който в скръб и душевна тревога винаги помни и размишлява за смъртта – и насън, и при бдение. Отричането от света е доброволна ненавист към предмети, които са любими на светските хора, и отказване от естеството, за получаване на ония блага, които са погоре от него.

Всички, които усърдно са напуснали мирския живот, без съмнение, сторил са това или заради бъдещото царство, или поради многото си грехове, или от любов към Бога. Ако те не са имали нито едно от тези съображения, то тяхното отдаляване от света е безразсъдно. Впрочем, нашият добър Подвигополюжник очаква какъв ще бъде краят на техния подвиг.

Они, които е напуснал света, за да се избави от бремето на своите грехове, нека подражава на ония, които седят над гробовете извън града, да не престава да пролива топли и изобилни сълзи, да не прекръсва безгласните ридания на сърцето дотогава, докато и той не види Христа дошъл, отвалил от сърцето му камъка на коравосърдечие, освободил нашия ум, като Лазаря, от греховните връзки и заповядал на Своите слуги – ангелите: освободете го от страстите и го оставете да върви (Йоан. 11:44) към блаженото безстрастие. Ако не постъпи така, то (от отдаляването от света) той не ще има никаква полза.

Когато искаме да излезем от Египет и да бегаме от фараона, то и ние имаме належаща нужда от някой Моисей, т. е. ходатай към Бога и пред Бога, който, стоейки между дела и видения, би простирал за нас ръце към Бога, да настъпваляващите от него да преминат морето на греховете и да победят Амалика на страстите. И тъй, излган са се ония, които, надявайки се на себе си, смятат, че нямат нужда от никакъв пътеводител; но излезлите от Египет имали за наставник Моисей, а избягалият от Содом – Ангел. И един от тях, т. е. излезлите от Египет, примчат на ония, които с помощта на лекарите изцаряват душевни страсти, а други примчат на желеещите да свалеят от себе си нечистотата на грешното тяло; затова те имат нужда от помощник – Ангел, т. е. равноангелен мъж; защото поради загояването на раните е потребен за нас лекар, и то твърде опитен.

На ония, които се опитват да възлязат на небето с тяло, наистина са потребни крайно привуждение и непрестанни скръби, особено в самото начало на отричането, докато нашият сластолюбив нрав и безчувствено сърце с истински плач не се променят към Боголюбие и чистота. Защото трудът, истинският труд и силната скрита скръб са неизбежни в този подвиг; особено за нерадивите, докато нашият ум, този аростен и сластолюбив пез, чрез простота, дълбоко безгнание и прилежание не стане целомъдрен и добронамерен. Впрочем, нека и ние, страстите и изнемогващи – да бъдем благодарни, като представяме и изповядваме пред Христа нашата немощ и душевно безсилие с несъмнена вяра, като с дясна ръка, и ние непременно ще получим Неговата помощ, даже повече откогато заслужаваме, стига само винаги да низвеждаме себе си в дълбината на смиреномъдрието.

Всички, които пристъпят към този добър подвиг, сувор и тесен, но и лек, трябва да знаят, че те са дошли да се хвърлят в огън, стига само да желат да се вселят в тях невещественият огън. Ето защо, всеки да изпитва себе си и тогава да яде от хляба на монашеския живот с горчиви тревни и да пие от чашата, пълна със сълзи; за да не воюва за свое осъждане. Ако се спасява не всеки, който се е кръстил, то... ще замълча за следваща.

Они, които пристъпят към този подвиг, са дължини от всичко да се отказват, всичко да презрат, над всичко да се надсмнат, всичко да отхвърлят, за да сложат твърда основа. А добра основа, триствъпна или тристъпна, съставляват: възлюбено, постъп и целомъдрение. Всички младици в Христа нека започват от тези добродетели, имайки за пример телесните младици, у които няма нищо злобно, нито дължаиво; у тях няма нито неутормима злочност, нито ненастино чревоутодие, ни телесно разпадане; то се явява впоследствие, с възрастта и може би след увеличаване на храната.

Руската църква „Св. Николай“ в София и гробът на архиеп. Серафим в криптата

място на непресекащо и всеизрядно поклонение. Ежедневно и ежечасно там страдащите и притеснените търсят упование, молят се за застъпничество на владиката и му пишат своите писма-молби. За всички тези люди няма съмнение, че архиепископ Серафим е в сонна на увещанията от Христа и че той се застъпва пред небесния Владика за своите земни съграждани.

Въпросът за канониза-

дадени трудовете му. Тук е гробът му и тук са се случвали повечето от чудесата, свързани с неговата личност.

Получава се нещо странно. Наместо двете сестри църкви двойно да действат за прославата на богопославения светител, излиза, че Българската църква сякаш го има за „чужденец“ и не смее да предприеме нещо, а пък Руската църква не се сеща за своя чудотворец

От стр. 1

И сега, когато Богомладенецът Иисус Христос бил донесен в храма, праведният Симеон дошъл и със свещен трепет го поел в своите обятия, издигнал го нагоре като пред Все-

Сретение Господне

вишния Господ и произнесъл следните знаменити слова: „Сега отпусках Твоя раб, Владико, според думата Си, смирам, защото очите ми видяха Твое спасение, що си приготвил пред лицето на всички народи, - светлина за просвета на сизиниците, и слава на Твоя народ Израил“ (Лука 2:29-32).

Св. Дева Мария и праведният Иосиф се зачули на тия думи. А той предказал на Богородица, че след време като с мек ще бъде пронизано сърцето и пред Голготската картина на Разпятието Христова, „за да се открият мислите на много

сърца“ (Лука 2:35). След Голготските събития мнозина тъй ще възлюбят Господа Иисуса в сърцата си, че открито ще изповядват вярата си в Него. Там била и Анна пророчица, дъщеря Фануилова, живееща при храма, която също прославяла Богомладенеца.

Колко щастливи са били те, праведите Симеон и Анна, доживели да видят с очите си Спасителя за вярата в Неговата спасителна мисия в света.

Светлите отци, съставители на богослужбения ред на вечерната служба, са установили да се припомнят

едневно пророческите слова на праведния Симеон за усиляне на вярата и за да бъдат удостоени присъствашите на богослужбата с онази радост, която са изпитали праведният Симеон и пророчица Анна, удостоили се да видят „Утехата Израилева“ и да се поклонят на Спасителя Христа като Богомладенец.

Желаем тази радост да бъде и днес на всички, които посрещат този празник с вярата на праведите Симеон и пророчица Анна и с тяхното благочестие да имат и радостта на тяхното честито дълголетие.

Израстването на Закхей

За да ни подготви за Великия пост, Православната църква ни съобщава за неговото приближаване един месец преди той настъпва да започне. Колко трудно е за човека да разбере, че освен привързаност към житейските многобройни занимания, съществува и грижа за душата, за нашия вътрешен свят. Ако бяхме малко по-сериозни, щяхме да видим колко важна е всъщност грижата за душата. Тогава щяхме да разберем ритъм на църковния живот. Всички знаем какво значат за живота ни. Някои са нездравословни. Случва се „тази храна е твърде мазна“ или „внимавай с онези“. Така полагаме големи усилия, за да се уверим, че е полезна за нас. Да красноречие, когато ще има нужда от храна, жинсе човек“ (Мат. 4:4). Всети от нас знае, че има нужда от четене, размисъл, разговор, почивка. Но дори и за тези неща малко. Търсим леко чебърим, вместо да разгоме, вместо да се храним че душата ни се разболяколькото стомахът, и че на душа са много време посвещаваме на светските неща и толкова малко на вътрешния живот. Но ето, че приближава това време от годината, когато Църквата ни призовава да си припомним за съществуването на вътрешния човек и да се ужасим от факта, че сме го забравили, поради безмислената суета, в която сме затънали, плененето на ценно време, което щедро ни е дадено, и заради небрежията и безредията, в която живеем.

Постът е време за покаяние, а покаянието е преоценка, самовгלבиване, цялостно преобразяване. Покаянието идва, когато с търба открием своя занемарен, забравен и измърсен „вътрешен“ човек. Първото напомняне за поста идва чрез една кратка история от Евангелието за един съвсем непознат човек, „малък на ръст“, чиято работа като началник на митарите го квалифицирала като алчен, жесток и нечестен.

Закхей искал да види Христос. Той копнеел за това толкова силно, че неговото желание привлякло вниманието на Иисус. Желанието е начало на всяко нещо. Както се казва в Евангелието: „Дето е сръцето твоето ви, там ще бъде и сърцето ви“ (Мат. 6:21). Всичко в нашия живот започва от желанието, защото това, което желаем, е онова, което обичаме, което ни привлича отвътре, което ни покорява. Знаем, че Закхей обичал парите, и от неговото признание научаваме, че за да ги получи, той безскрупулно мамил другите. Закхей бил богат и обичал богатите, но дълбоко в себе си той открил друго желание, пожелал нещо различно от всичко досега и този копнеж станал преломен момент в живота му.

Тази евангелска история поставя въпрос към всеки един от нас: Какво обичаш? Какво желаеш? Не фалшиво, а дълбоко в сърцето си. Ти не виждал през твоя град по твоята улица да минава загадъчен учител, заобиколен от тълпа хора.

Но дали настъпва е така? Дали няма някакъв тайнствен зов, който те съпътства във всеки момент от живота ти и не чувстваш ли понякога в дълбочината на душата си копнеж за нещо по-различно от това, което изпълва дните ти от сутрин до вечер. Спи за миг, обърни му внимание, вслушай се в сърцето си, чуй своия вътрешен глас и ще откриеш в себе си същото странно и чудно желание, с което се сблъскал и Закхей и без което койкой човек не може да живее.

Желанието, от което почти всички се страхуваме и което заглушаваме с шума и суетата на външния свят. „Ето, стоя пред вратата и хлопам“, се казва в Новия Завет (Откр. 3:20). Чуваме ли това тихо поучкване? То е първата покана на Църквата, на Евангелието и на Христос: пожелай нещо друго, поемги глътка въздух от нещо различно. Чист и ведър полъх ще нахлуе и прогони застоялия въздух на безрадостния ти живот. Но в момента, в който спреш да се вслушваш в този зов, всичко старо отново ще се върне.

Копнеж. Душа, поемаща дълбоко глътка въздух. Всичко става - вече е станало - различно, ново, изпълнено със смисъл. Малкият човек, чийто поглед е бил устремен към земните желания, сега престава да бъде малък, защото започва неговата слава. Ето го началото, първата стъпка от външното към вътрешното, стъпка към тайнствената родина, към която всички човешки същества несъзнателно се стремят.

ЦВ

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Тази рубрика е провокирана от грубата некомпетентност в иначе претенциозни материали за Христос, християнството и Църквата, които се появяват в т. нар. медийно пространство.

Жалко е, че авторите им, които дори път са внушавали уважение със своята ерудиция, сега си служат с нея, за да тиражираят безотговорни и неоснователни антихристиянски и антицърковни тези.

Ние все пак считаме, че има някаква полза от несъстоятелните им интерпретации на християнството -

те стават предизвикателство или по-скоро добър повод да предложим на читателите, които се интересуват от истината прецизно, научно обосновавани опровержения. Богословската наука и църковната история също имат своите специалисти. Те са по-добре автопортети от който и да е конвенционален журналист.

Дано по този начин успеем да допринесем не само и не толкова за изобличаването на калевестите, но най-вече за духовното просвещение на нашата аудитория.

Годините до трийсетгодишната възраст на Христа

При представяне на Богомладенеца Христос пред Господа в 40-ия ден от рождението Му праведният старец Симеон пророчески е предсказал: „Тоя лежи за падане и ставане на мнозина в Израил и за предмет на противоречия (Лука. 2:34)“. Тия думи се изпълняват и днес, защото и днес има такива, които неправилно мислят за Христа.

И днес мнозина поддават се на атеистични демонични ухищрения се осемелват да говорят за Него, Господа Иисуса Христа, неправилно и богохулно. Така някои разпространяват, че Христос в периода на възрастването си е ходил в Индия и оттам получил чудодейната Си сила. На такива дължливи изследователи трябва да се отговори, за да осъзнават грешката си, да не заблуждават хората и да приемат истините на вярата такива, каквито си са.

Светите евангелисти са имали за предмет на своето историческо перо общественения живот на Иисуса Христа, тъй като той е необходимо да се знае и ни служи за спасение. А общественият живот, от когато почва своята проповед, е 30-годишната Му възраст. Това е съгласно еврейския закон. Преди навършване на 30 години никой не можело да се занимава с обществена дейност. Тъй и св. Иоан Кръстител е започнал своята проповед за покаяние край бреговете на р. Йордан, когато е станал на 30 години.

С оглед тоя закон и св. евангелисти говорят за дейността на Иисуса Христа след навършване на 30-

та година от рождението Му. Затова св. евангелист Лука след представянето на Христа като Богомладенец в 40 ден от рождението си дава обща фраза казва: „А Младенецът растеше и крепеше се душойо, като се изпълваше с мъдрост; и благодат Божия беше върху Него“ (Лука. 2:40). После, като говори за обичая всяка година да отиват от Назарет в Йерусалим за празника Пасха, спомемена за Неговото забележително отиване в Йерусалим, когато Той 12-годишен при връщането се отклонил от общата група поклонници от Назарет. На третия ден, разтревожени, Майка Му св. Дева Мария и праведният Иосиф Го намерили в храма да разговаря с учителите, които се удивлявали на разума и познанията Му по библейската история.

Майка Му, вече успокоена че Го намерили, казала, че се измъчили при търсенето, а Той отвърнал: „Не знаете ли, че аз трябва да съм в онова, що принадлежи на Отца Ми?“ (Лука. 2:49), напомняйки за Божественото Си достоинство. Майка Му при тези думи се сетила за величието Му спасително значаение в света и спазвала в сърцето си Неговите слова. Св. евангелист Лука, като споменава този важен момент от юношеските години на Христа, завършва: „Иисус пък преупрепяваше в мъдрост и възраст и в любов пред Бога и човеците“ (Лука. 2:52). С този разказ за ранните години на Иисус Христос е счел за достатъчно да говори за възрастването Му. С това описанието той ясно подчертава, че говори за необикновено,

Божествено лице. За кой младенец би могло да се каже „преупрепяваше в мъдрост и възраст и любов пред Бога и човеците“? За никой друг, освен единствено за Христа. Затова, когато Христос започнал своята обществена дейност, мълвата за Неговата премъдрост, чудодейна сила и божествен облик се носела далеч от пределите на Иудея и стигнала чак в Рим.

Това личи от писмото на Публий Ленотий, управител на Иудея по времето на Пилат Понтийски до римския император Тибериус (намерено в библиотеката Триверини в Рим), в което той с възгата говори за Христа, като описва неземната красота на Неговата външност и божествено излъчване от цялата Му осанка.

Ако Иисус Христос е бил в Индия, Леонтий щеше поне да загатне за това. Чудесата на Христа са нещо изключително и нямат нищо общо с индийски и всякакви сатанински и езически прийоми за смайване на тълпата. Христос не е правел чудеса, за да смае слушателите на Неговата проповед. Всичко вършел с премъдростта си. Само с едно слово изцвявал болни, възкръсва мъртви, проявявал Божествена сила и милосърдие.

Ако Христос е ходил в Индия, то нали Неговите противници, иудейските първенци, щяха да Го разобличат. Но всички се удивлявали на Неговата премъдрост и чудодейна Божествена сила, знаейки, че Той е сина в Назарет. На съда при Пилат

противниците на Христа търсели дължини свидетели, за да намерят нещо, в което да Го обвинят. Ако бихте ходил в Индия, нали щяха да Го обвинят в измяна на отеческите предания и завещания да нямат нищо общо с езическите народи.

След възкресението, при гонение на Христовите последователи, когато ги подлагали на съд, няма никъде изказвания и предположения Христос да е бил в Индия; и на ум не е идвало никому от гонителите да изказва такова предположение и обвинение.

За съжаление в последното време атеистични, безсъвестни публикации, радио- и телевизионни предавания заблуждават хората, че Иисус Христос е бил в Индия, облудявайки нечестите интереси на нежелашите да признаят Божественото Му достойнство и спасителното Му служение.

Те са следствие от нахълталите отъзи у нас непочтени и вредни за спасението сектантски течения, желаещи да създадат авторитет на индийски йоги, магьосници и пагубни хитреци или на техните страни.

Нашият апел към вярващите, благочестивите християни, е да не се поддават на такива пагубни внушения и, за да бъдат благодатно озарени, просветени, душевно спокойни с надежда за блажено вечное спасение, да се молят да се свети името Христово в сърцата им.

† Траянополски епископ ИЛАРИОН

Из „Църковната година“ на Ал. ШМЕАН
Превод от английски:
Весела МИТЕВА

ПАСТИРСКО БОГОСЛОВИЕ

Свещеническото служение

У еврейския народ се установява Йерархическият институт по непосредственото Божие повеление на планината Синай. Но макар и ветхозаветното свещенство да е възникнало по особено божествено указание, да се утвърждавало чрез особено посвещение и да се осъществявало всички видими функции на пастирското служение; учителство, свещенодействие и духовно поддържане, все пак то е само преобраз на истинското свещенство. Посвещението в него имало само обредов характер. Затова свещенството, като не получило при посвещението благодатните дарове на Светия Дух, се ограничило в областта на свещенодействието само с извършване на обреди, които пробуждали у ветхозаветните иудейски същества иудейски съзнания за собствена греховност и за необходимостта да дойде Избавителят. Това обяснява съществуването у еврейския народ наред със свещеническия институт и институтата на пророците, като лица, надарявани от Господа за висши цели специални висши благодатни дарове.

Началото на истинското свещенство е положено в Новия Завет от Господа Исуса Христа. „Ако служението на смъртта по букви беше тъй славно, то как не ще бъде много по-славното служението на духа! Защото ако служението на осъждането е славно, то много повече служението на оправдането изобилства със слава“ (1 Кор. 3:2-10) — пише свети апостол Павел. Спасителят не само основал Църквата Си, но и показал в Свое лично образ на истинския новозаветен пастир. Свети апостол Павел, следвайки пророка, за разлика от иудейските свещеници, Го нарича „Свещеник навек по чина Мелхиседек“ (Евр. 7:17). Той Сам Себе Си нарича „добър пастир“, „един учител и наставник“, но не в смисъл на отричане правото на проповед на всички други, а в смисъл, че посочва Своето учение като абсолютно истинско и неизменно, а след-

ователно и Себе Си, като единствен, абсолютно истински и съвършен Учител. Само Господ Исус е проповядвал Свое учение, а всички Негови последователи възвестяват Христовото учение. Степента, достойнството на всеки от тях се определя според това, доколко следва стъпките на Христа.

Господ Исус възстанови разкъсаната от греха свещена връзка между небето и земята. Той в вечния Първосвещеник на Новия Завет, единственият Посредник между Бога и човека (1 Тим. 2:5). Но за да не остане основаната от Него Църква без видими ръководители, след славното Му възнесение при Отца, продължаването на Светото дело Той предал на апостолите, а в тяхно лице и на всички техни приемници, защото само към целия пастирски състав, от Христа до наши дни и от наши дни до свършката на света, могат да се отнесат думите на Спасителя: „Ето аз съм с вас през всички дни до свършката на света.“ И светите апостоли и техните приемници, всички пастири водят началото си и са получили пастирските си пълномощия от Христа. „Той — свети апостол Павел — постави едни за апостоли... други за пастири и учители, за усъвършенстване на светните в делото на служението в съзиждане на тялото Христово, докле всички достигнат до единството на вярата и на познанието на Сина Божий, до състояние на мъж съвършен, до пълна възраст на Христовото съвършенство.“ Онова, което издига носителя на свещеническото звание над всички други религиозни служители, е неговото изпращане от Христа, с което той участва в мисията на Христа в света, в неговия кръст, но и в неговото служение за славата. „Както ме Отец прати, тъй и аз ви пращам, пращам ви като овец между волци.“ Обществено служение на Христа беше между другото и основа за ония, на които възложи да продължат Неговото дело.

„Вие сте Ми приятели, ако вършите всичко онова, що аз ви запознавам. Не вие мене избрахте, но аз ви избрах и поставих да идете и да принасите плод.“ В поставянето светите апостоли на пастирско служение изпъкват следните моменти: 1. Избирането и повикването на всеки от тях да следва Христа Спасителя и да служи на Неговото дело (Иоан. 15:16): а) като ги наставлява в божественото дело; б) очисти сърцата им; в) като ги заплава от всяко зло; 2. Първосвещеническата молитва за тях към Отца и 3. Изпращане над тях на Светия Дух. Като непременно условие, без което не може да се очаква успех, от апостолите се изисквало пълно единение с Пастирначалника в богосмислене, в чувства, в стремеж, в любов, в себестрициание, така че да живеят и действат в тях Христос.

Светите апостоли се явили първоприемници на дадената от ръцете на Спасителя божествена благодат, която ги изпълномощава за пастирско служение, и този залог на благодатта предали на избрани от тях други лица, които още при приемането получили съвременните названия: епископи, презвитери, дякони. „Ръце на никого не възлагай прибързано“ — пише свети апостол Павел на Тимотея. Оттук самото посвещение в свещенство е получило название „ръкоположение“. От това време възлагането върху посвещаваната ръце от епископа, който по-рано от своя страна се е удостоил с такова ръкоположение, бидейки един от видимите знаци на посвещението, реално, така да се каже, ни обяснява необходимостта приемственост на действателта в свещеническото служение благодат. И по тази верига, началото на която са светите апостоли, до които са се докоснали ръцете на Господа, а продължаването й — всички епископски ръце до наши дни и дори до свършката на дните на земната църква, непрекъснато се лее божествената благодат, която първо е излял в душите на

светните апостоли изпратени от Спасителя Свети Дух.

Вследствие на това приемството предаване всеки ръкоположен свещеник, като приема от законен епископ благодатта на свещеническото звание, приема я от първия Пастирначалник — Исуса Христа и от Самия Него се поставя за свещеник. На това Христово пратеничество са се позовавали винаги светите апостоли пред приятели и врагове, пред сиедариона, пред отделилите общества и народи и пред целия свят. Когато свети апостол Павел имал твърде тежката и деликатна мисия да възстанови отново нравствения закон в Коринтската община, той се позовавал на пратеничеството си от Христа: „И тъй, ние изпълняваме службата си посланници вместо Христа, като че ли Сам Бог увещава чрез нас. Момин ви от име Христово: примирете се с Бога!“ (2 Кор. 5:20). И за свещеника важат думите на Господа: „Думите, които аз ви говоря, от Себе Си не ги говоря.“

Чрез ръкоположението свещеникът се включва в благодатната йерархическа верига на Църквата. Чрез този акт ние влизаме в легията на Мелхиседек, посветени в служба на Оногво, Който държи в ръката си цялата земя. При ръкоположението Господ застава зад нас, слага Своята благославяща ръка на раменете ни и ни зове да Го последваме в благословения труд на Неговия виноград. Посвещава ни в тайната на изкуплението; вярва ни в дейността на Светия Дух, прави ни служители на светата чаша, поверява ни ключа на царството Божие, Сам Себе Си ни поверява: „Вие сте Ми приятели“ (Иоан. 15:14) — ни вика Господ в момента на посвещението. — Не ни наричам слуги, защото слугата не знае, що върши господарят му; а ви нарекох приятели, защото ви казах всичко, що съм чул от Отца Си“ (Иоан. 15:15).

Свещ. Грозю ГРОЗЕВ

ПОЩА ЦВ

За разликата в традициите при даване на християнско име

Драга редакция,

Макар и с голямо закъснение, реших да ви пиша по повод на една публикация в „Църковен вестник“ (бр. 22, 16-31 XII, 1999 г.). В него на стр. 2, в неголямо каре, под заглавие „Православен именник“ има две полемически пояснения, кога и защо трябва да празнуват именните си дни посетите имената Анастасия, Христо и Стефан.

Уточнението, което бих искал да ви поднеса (а защо не чрез вас и на всички братя и сестри от родната ни Църква), не е мое откритие. Попазнато на него, отваряйки книгата „Азбука на вярата“ на Христос Янарас (в руското ѝ издание под името „Вера Църква“). Тъй като и самият автор носи името Христос (своят, на бълг. Христо), съставителят на превода (или пък руският редактор) беше счел за необходимо да изнесе под черта следното (цитирам):

„Личното име Христос (от гр. chrestos — честен, порядъчен, полезен) в съвременното (си) произношение съвпада с думата Христос (гр. christos — помазанник), станало име на Исус от Назарет (бел. ред.)“ — Пос. свч. изд. „Центр по изучению религии“, 1992 г., стр. 5.

Всичко ясно руският редактор е внесъл тази забележка с цел да не скандализира руските православни християни, за които е немислимо не само някой да носи името на Господа (защото Помазаникът е само един!), но и на Пречистата Му Майка — Дева Мария. Затова в Руската православна църква никой не е и чувал посетите името Мария да празнуват на Божородичните празници. Тогава, както и на Господските празници, празнуват всички. А за именния си ден те казват: „это день моего Ангела“, т.е. на небесния покровител и застъпник — бил той светец или ангел, но по-често светец. Показателно е, че един дякон от Нижни Новгород на име Михаил (с което се запознах) почиташе като свой небесен покровител преди всичко св. цар Борис-Михаил — нашия покровител!

За казаното по-горе — там (в Русия) Мариите празнуват или на св. Мария Египетска, или на някоя от руските светици с това име (напр. Мария Гатчина). Христовци няма или поне аз не съм чувал някой да носи това име.

В България, както отбелязвате и вие, Христо очевидно идва от гръцкото Христос, което значение по-горе изяснихме (но в никакъв случай не препраща към нашия Господ Исус Христос).

Тогава кога да празнуват посетите имената Христо, Христина (Кристина), Христиан (които са описани в посочената статия също към 25. XII)?

Мисля, отговора ще намерим в „Житията на светите“, където стоят имената на св. мъченик Христо († 28. XI) — пострадал от турците за вярата в 1748 г.; св. мъченица Христина Талмсака († 18. V) — пострадала при гонението на Деций в 250 г.; а също и на св. великомъченица Христина Турска († 24. VII), пострадала в Диоклецианово време.

Те чакат своето заслужено почитание и от нас — българските християни, и особено от посетите техните имена.

Ваши в Христа иподякон Павел

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ • СВ. СИНД • СИНОДАЛНО ИЗДАТЕЛСТВО НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

в. „Църковен вестник“, бр. 3, 1-15 февруари 2000 г.

ТАЛОН ЗА ЗАЯВКА

Посочете номера и броя на избраните книги: _____

Име _____ Презиме _____

Фамилия _____

гр./с. _____ п. код ... обл. _____

ж.к./ул. _____ № _____ бл. _____ вх. _____ ап. _____

тел.: _____ (Моля, потвърждайте четливо с печатни букви)

Освен цената на избраните книги читателите заплащат и пощенските разходи: за 1-2 книги - 0,70 лв.; 3-4 - 0,90 лв.; 5 до 8 - 1,10 лв.; 9 до 15 - 1,60 лв.; 16 до 20 - 2,20 лв.; 21 до 24 - 3,00 лв.; 25 до 32 - 3,60 лв.

Начин на плащане чрез пощенски запис

Моля, изпискайте четливо пълния адрес на Синадално издателство:

София 1090, ул. „Оборище“ № 4

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за заявка с приложената квитанция от пощенския запис.

Редакцията не носи отговорност за пари, изпратени в плък.

1. Гласът на камбаните
Траянополски епископ Иларион
Цена: 2,50 лв.

2. Поезия за цветята
Траянополски епископ Иларион
Цена: 2,50 лв.

3. На трапезата през пости
Траянополски епископ Иларион
Цена: 1,30 лв.

† Смоленски епископ НЕСТОР

Забравеният дарител и благодетел Станко Христов

Навършиха се 50 години от смъртта на Станко Христов Стойчев (1949-1999) един от основателите на младия град Костенец, дарител на тамошното училище и черквата, бивш народен представител, голям благодетел и родолюбец.

Дядо Станко Христов е роден на 6 декември – Никуден – 1863 г. в с. Горна Василица, махала Гледжова, Самоковска духовна околия, Софийска епархия. Учи писмо, четмо и смятане на „работи“ през 1874 и 1877 г. в махленското килийно училище при храма „Св. вмчк Мина“, където свещенството и „даскалува“ свещеник Петър Стоянов. Там сетне свързва живота си със Станойка Стойменова Мартинова.

След Освобождението ни, в изпълнение на чл. 10 от Берлинския договор (1878 г.) България започва строежа на жп линията Царифрод, София, Вакарел, Костенец, Белово до Пловдив. В 1887 г. новата гара Костенец възниква по средата на жп мрежата София-Пловдив. Гарата взема името на близкото голямо, древно и историческо село Костенец, идентифицирано от Константин Иречек, Хенри Барт, Карел Шкорпила, Петър Муцафчиев и др. историци и археолози с древната Констанция Тракийска, основана в 337 г. от втория син на император Константин Велики – Константин II, при минерален извор, недалече от прохода Суки (Траянова врата) и изворите на р. Марица. Земите на гарата обаче принадлежат открай време на жителите от селата Горна и Долна Василица. Пускането в експлоатация на жп линията кара предприемчивите селяни да слязат от баширте в равнината, да работят долу, да строят къщи и дюкани. Удобното местоположение на новата гара до голямата р. Марица привлича вниманието на някои чуждестранни фирми. Тук в 1901 г. се строи първата кибритена фабрика в България от белгийска фирма, а през 1902 г. – фабрика за малограмажна хартия и картон от швейцарска фирма. Белгийците се спират на имота на Станко Христов, тогава 38-годишен. От поколение на поколение се предава следната курioзна случка по продажбата на негов парцел. Представителят на фирмата Алфред Тахсер, станал първ директор на фабриката, запитва продавача:

– Какво ще правите с

получената крупна сума?

– Гарата вече наброява повече от 20 семейства. Ще построя училище за просвета на децата ни, а после и черква.

Чужденецът се стъписва от изочаквания отговор за благотворителност и просвета и добавя:

– Чакайте, г-н Христов, щом определяте сумата за училище и молитвен дом, аз ще ви броя същата в трети размер!

Така дядо Станко изведиж забавлява. А г-н Тахсер, навярно ярващ човек, продължава да помага за училището и храма, както ни уверяват архивни материали, също и една реч на тогавашния софийски митрополит Стефан в гара Костенец, в която, между другото, той благодарително „и за лептата на тукашните фабриканти, макар не православни, но хора с жива вяра в Бога“ (вж. Народен страж, 1932, бр. 13, с. 7).

Много работни места се откриват за василчани не само в двете основни промишлени предприятия – фабриките, но и в близкия Момин проход (Сулудерент), сега квартал на града, който благодарение на жп взела бързо израства като първокласен балнеологичен център от национално значение с балнеолечебници, инхалаториуми, почивни станции, хотели, вили.

Историята на учебното дело в гара Костенец фактически започва през 1904 г., макар в две стаи на една стара къща. Срещат се доста трудности. Интересно е писмото на Станко Христов от 1905 г. до министъра на вътрешните дела, с копие до министъра на народното просвещение, със следното съдържание: „От 15 септември десета започват да се учат, а още не ни е определено място за училищната сграда. Ако бяхме искали място за кръчма, досега 500 разрешения щяхме да получим. Това не се сходя с думите, изречени на 16 декември миналата година в камарата, още повече, че училището ни ще се строи с наши средства. Молим бързото Ви решение. Училището настоятел Станко Христов, народен представител.“

Разходите по строежа на училището „Св. св. Кирил и Методий“ възлизат на 6012 лв. или 300 златни напосоки, вложени лични средства от Станко Христов. „Вътрешните ми духовни подбуди за това дело беше скромното ми желание да услужа на младото подрастващо поколение, за да печели то наука и въз-

питание, па и на други поколения да дам пример за християнско добротворство и човешина... за слава на Бога!“

За изграждането на храма „Св. вмчк Георги Победоносец“ в гара Костенец дядо Станко пише: „...Решихме с помощта на всички гаричани (дълго време костенчани и долнобанчани ни наричаха „гаричани“, заради гарата – б.м.) да си съградим молитвен дом, в който да призоваваме и младежта за християнска просвета и духовна култура... За построяването на черквата подарих моё празно място от около 3 дех. По тогавашните пазарни цени мястото струваше 100,000 лв., а за изграждането на черквата аз и съпругата ми Станойка додохме 559,000 лв... Това е моё скромно дарение от сърце, за да служи черквата за вечни времена на поколенията ни.“ На 28 септември – неделя – 1932 г. софийският митрополит Стефан в съслужение с голямо множество духовници и при стечение на многолюден богомолен народ тържествено извършва освещаването на новия храм „Св. Георги“ в гара Костенец.

Забелявайки голямото ученолюбие на дъщеря си Лота (по-късно по мъж Гребенарова), дядо Станко я изпраща да завърши „Роберт колеж“ в Цариград. После тя става първата българска учителка по английски език в новооткрития Американски колеж в Ловеч. Нейните колеги и колежки настоячиво я канят да посещава с тях ловчанската протестантска църква, а тя им отговаря: „Като българка аз и в Цариград си посещавах само нашата църква „Свети Стефан“. От хубавата вяра православна на майка ми и на баща ми не се дела. И в Ловеч има православна храмова!“ Какъв поучителен пример на строга ортодоксалност дава тя за ония българи, които сега така лекосмислено се увличат по нахлулите в страната ни сектантски лжеучители и лжеучения.

Възпитан в духа на християнските добродетели, пословично побожен, благочестив, нравствено образцов, честен, милосъщен, дядо Станко беше обичан от всички в гара Костенец и околните села. Затова единодушно бе избран за депутат в Народно събрание. И понеже отначало в гара Костенец нямаше спестовна каса, работниците от фабриките започнаха да оставят спес-

теванията си при него, и то без разлики. Такова голямо доверие му имаха. Той пък си записваше само имената ни и сумите на вносителите.

През 1929-1930 г. в близкото село Костенец жени и стари се надигат срещу нарастващото число и безобразия на много пияници. Начело застава трезвеникът дядо Кочо Георгиев. Идва при дядо Станко за съвет. Отговаря му: „Ще проведем референдум! И аз ще помогна!“ Благодарение на референдума повече от 5 години всички кръчми в Костенец са затворени, мъжете трезви, жените успокоени.

Дядо Станко си откри валцова мелница на р. Очушница, тухашен голям приток на Марица, и търгуваше с опаковано доброкачествено брашно.

Ето един интересен случай за добротворството на дядо Станко. За жени се момък, обеднял по строежа на къщата си. Башата дохожда да купи няколко кг брашно за сватба, но на вересия. Дядо Станко обаче му дава цял чувал брашно с думите: „Няма да ми го плашаш. Сватба е то. Нека да са живи и здрави момчето и невестата!“ И за колко други негови милосърдни дела още се мълят от уста на уста в родния ми град Костенец.

През лятото на 1940 г. в дома на дядо Станко след св. Литургия се отби митрополит Стефан. Никогато няма да забравя тоя ден. Слушах благи бащински думи, които никога не бях чувал. Неговият протодякон Яков (Яшката) ми продиктува текст на молба за допускане до присъствие изпит в Софийската духовна семинария. Върху молбата ми дядо Стефан написа:

„Ходатайствуваме за благодеконна и отеческа грижа към това кръгло и благочестиво сираче.

† Софийски Стефан“

Не го посрачих. Завърших с отличие и първенец семинарията като негов личен стипендиант. Бях на избора му за български екзарх през 1945 г. и го посещавах на ул. „Врабча“ № 9, където тогава се намираще екзархията и неговото жилище, поради разрушената сграда на Софийската митрополия от бомбардировките на „Цар Калоян“ 7. Когато една сутрин отидох там, служителята Райна Спасина (по-късно монахиня Рипсимия), самоковка, ме посрещна разплакана с думите: „Нощеска дойдох с една джипка и грабнаха дядо Екзарха. Не знаем къде са го откарали!“

Следобед узнахме, че с заточен във вилата на убития народен представител Велизар Багarov в с. Бани, Карловско. Дядо екзархът почина като заточеник.

Чрез дядо Стефан дядо Станко устрои съдбата и на други сираци, в това число и на двама кръгли сираци от с. Костенец, с които другарувахме – Никола и Стефан Стоеви, успешно завършили Софийската семинария. После дядо Стефан изпрати Никола в Букурец, където завърши богословие и остана на служба в тамошното българско посолство.

Наистина пословични бяха грижите и милосърдието на дядо Станко към сираци и бедни. За Коледа и Великден гледаше да ни зарадва с някакви подаръци, а добродушната му съпруга баба Станойка – сестра на молята баба Дафина – майка на рождената ми майка Райна – обичаше да

казва: „Моят Станко, колкото повече дарява на хората, Бог стократно му връща!“

Дядо Станко беше награден със сребърен кръст като войник в Лейбгвардейския полк на Негово величество цар Фердинанд през 1887 г. и със сребърен кръст III ст. за граждански заслуги през 1929 г. по случай 40-годишната му търговска дейност.

На 19 януари – Богоявление, Йордановден – 1949 г., – празник, в който небесата над нас са отворени, Бог изпрати Своя Ангел да прибере добрата душа на 86-годишния праведник дядо Станко Христов. Бог да го прости и вечна да бъде паметта му!

Нека тия слова бъдат неувяхващ венец от признателен родственик върху гроба на големия християнин, просветен деец, дарител, благодетел и родолюбец дядо Станко Христов.

Св. Харалампий, епископ на зр. Магнезия, пострада за Христа от езичниците в началото на III в. на 113-годишна възраст.

Той се славеа като голям проповедник на Божието слово.

По предание в деня, когато чествваме неговата памет, в православните храмове се освещава мед, а св. Харалампий се счита за покровител на пчеларите.

Този обичай е широко разпространен, но е толкова древен, че малцина днес със сигурност знаят неговия произход.

Счита се, че медът е благословена природна храна, която допринася за дълголетие на човека. Тъй като св. Харалампий достигнал дълбока старост, вероятно медът символично се свързва с неговата памет.

Съществува и друго предание. Според него на мястото, където пострада Христовият мъченик, узраснало кичесто дърво, в което се роели пчели.

ЦВ

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2000 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година – 14,400 / 14,40 лв.	1 година – 6000 / 6,00 лв.
6 месеца – 7,200 / 7,20 лв.	6 месеца – 3000 / 3,00 лв.
3 месеца – 3600 / 3,60 лв.	
Цена на 1 брой – 400 / 0,40 лв.	Цена на 1 брой – 700 / 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА

СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11; факс 989-76-00

Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Бюхим, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомяне, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.